



ÖVERBEFÄLHAVAREN  
OPERATIONSLEDNINGEN

Datum

1987-09-25

ÖB beteckning

K 953:63450

Sida 1 (8)

0

Sändlista sida 2

1987-10-01	handl.
1987-10-01	föredras
	Besvarat
Er datum	

Er tjänsteställe, handläggare

Er beteckning

ÖB tjänsteställe, handläggare

ÖB föregående datum

ÖB föregående beteckning

Op 4/K, Örlkn P Hall  
08-7887818

Överbefälhavarens föreskrifter och allmänna råd om försvarsmaktens medverkan i räddningstjänst m m.

1987-01-01 trädde räddningstjänstlagen (1986:1102) m fl nya föreskrifter i kraft varvid flera tidigare gällande föreskrifter upphävdes. I samband därmed blev överbefälhavarens föreskrifter om militär medverkan i räddningstjänst m m (FFS 1985:13) inaktuella.

Överbefälhavaren meddelar härmed, med stöd av 4 § förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet, följande föreskrifter och allmänna råd att gälla fr o m den 15 november 1987.

Genom föreskrifterna upphävs överbefälhavarens föreskrifter (FFS 1985:13) om militär medverkan i räddningstjänst m m.

*L-E Widman*

L-E Widman  
Chef för operationssektion 4

*Hans Barringer*  
Hans Barringer

Sändlista:

CA	2 ex	Lv 7
CM	2 ex	Ing 1
CFV	2 ex	Ing 2
FCF		Ing 3
SjvS		S 3
FortF		T 2
FMV		T 4
FHS		AF 1
MHS		AF 2
FörvS		AIHS
MB S	2 ex	KS
MB V	2 ex	InfoHS
MB Ö	2 ex	Inf/KavOHS
MB B	2 ex	InfSS
MB NN	2 ex	PS
MB ÖN	2 ex	ArtSS
C E 1		LvSS
Rikshvch		LvOHS/TS
Fo 67		FältarbS
MKG	4 ex	StabSbS
I 1/Fo 44	2 ex	US
I 2/Fo 52	2 ex	HvSS
I 3/Fo 51	2 ex	ATS
I 4/Fo 41	2 ex	MKV
I 11/Fo 16/18	2 ex	ÖrlB S
I 12/Fo 17	2 ex	ÖrlB O
I 13/Fo 53	2 ex	BomÖ
I 14/Fo 21	2 ex	BK/KA 2
I 15/Fo 34	2 ex	SK/KA 1
I 16/Fo 31	2 ex	GK/KA 3
I 20/Fo 61	2 ex	MKN
I 22/Fo 66	2 ex	Kf1
P 4/Fo 35	2 ex	MOHS
P 6/Fo 14	2 ex	BÖS
P 7/Fo 11	2 ex	KAS
P 10/Fo 43	2 ex	F 4/Se NN
A 8/Fo 63	2 ex	F 10/Se S
S 1/Fo 47/48	2 ex	F 16/Se M
SAG	3 ex	F 21/Se ÖN
ÖAG	3 ex	F 6
I 17		F 7
I 19/P 5		F 13
K 3		F 15
K 4		F 17
P 2		F 5
A 1		F 14
A 3		F 20
A 9		
Lv 3		
Lv 4		
Lv 6		

Som orientering:

Försvarsdepartementet  
SRV  
CB S  
CB V  
CB Ö  
CB B  
CB NN  
CB ÖN  
GTS  
Lfv  
RPS  
Sjöv  
SoS  
Lsty AB, C, D, E, F, J,  
H, I, K, L, M, N,  
O, P, R, S, T, U,  
W, X, Y, Z, AC, BD  
Lf  
SOS Alarmering AB  
Box 15039  
104 65 STOCKHOLM  
Sv Kommunförbundet  
Hornsgatan 15  
116 47 STOCKHOLM

Inom myndigheten:  
Som orientering:

C OPL  
C PLANL  
ÖB chefsgrupp  
Op 1  
Op 2 2 ex  
Op 3  
Op 4  
Farb  
Kvm  
K 30 ex  
Sam Friv  
Op 5  
Op 6  
Plan 1 2 ex  
Plan 3

Överbefälhavarens föreskrifter och allmänna råd om försvarsmaktens medverkan i räddningstjänst m m;

<u>INNEHÅLL</u>	<u>SIDA</u>
<b>BESLUT OM MILITÄR MEDVERKAN</b>	
1 § Begäran om militär medverkan	4
Allmänna råd	
Definition på räddningstjänst resp	
utförande av annat arbete	4
Exempel	5
Särskilda bestämmelser för vissa delar	
av den statliga räddningstjänsten	6
2 § Delegering av beslutsrätten	6
Allmänna råd	
Begränsningar och hinder för medverkan	6
Avveckling	6
Förlängd medverkan	7
3 § Beslut på högre nivå	7
4 § Samordning mellan MB och räddningsledare	7
<b>ERSÄTTNING TILL MILITÄR MYNDIGHET</b>	
5 § Räddningstjänst enligt 34 § räddningstjänstlagen (1986:1102)	7
6 § Transport enligt 2 § förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet	7
Allmänna råd	
Ersättningsanspråkens omfattning	8
7 § Annat arbete enligt 5-6 §§ förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet	8
<b>MEDVERKAN I PLANLÄGGNING OCH DELTAGANDE VID ÖVNINGAR</b>	
Allmänna råd	8

BESLUT OM MILITÄR MEDVERKAN M M

1 § Begäran om försvarsmaktens medverkan i räddningstjänst kan göras av, eller på uppdrag av, utsedd räddningsledare till närmaste myndighet inom försvarsmakten.

Begäran om bistånd med transport av sjuka och skadade eller för transporter åt polis- och tullmyndigheterna kan göras av respektive civil myndighet (motsvarande).

Allmänna råd

Av 34 § räddningstjänstlagen (1986:1102) framgår att försvarsmaktens myndigheter på anmodan av räddningsledaren skall delta i räddningstjänsten med personal och egendom, om myndigheten har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet. Ytterligare föreskrifter återfinns i förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet.

Med räddningstjänst avses enligt 2 § räddningstjänstlagen (1986:1102) bl a de räddningsinsatser som görs för att vid olyckshändelse och överhängande fara för olyckshändelse hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Att en fara för olyckshändelse är överhängande innebär både hög risk för att händelsen inträffar och stor sannolikhet för att den inträffar nära i tiden.

Om dessa förutsättningar inte är uppfyllda måste man överväga om begärd medverkan avseende transporter kan ske med åberopande av 2 § förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet. Är inte heller detta tillämpligt är önskad verksamhet inte att betrakta som räddningstjänst utan hänförs till "utförande av annat arbete" enligt 5 - 7 §§ i förordningen.

Dessa förutsättningar måste, i samband med begäran om militär medverkan, klarläggas i samverkan med räddningsledaren eller den som påkallar bistånd.

Gränsdragningen mellan när insatser definitionsmässigt skall placeras in under begreppet "räddningstjänst" eller "utförande av annat arbete" kan ibland vara svår. Exakta regler finns ej. Som vägledning kan följande exempel användas.

Exempel

- \* Vid t ex omfattande snöoväder kan det vara räddningstjänst:  
att biträda med uttransport av livsviktig medicin till isolerade människor.

Det torde huvudsakligen vara att betrakta som utförande av annat arbete:  
att biträda med snöröjning och plogning av vägar,  
att utföra beställningstransporter med terrängfordon och bandvagnar,  
att genomföra utrymning av människor i förebyggande syfte eller för att avbryta en isolering.

- \* Vid översvämning (t ex i samband med snösmältning) bör det kunna betraktas som räddningstjänst:  
att undsätta direkt nödställda människor,  
att begränsa skadeverkningar genom att dämna upp eller avleda vattenmassor,  
att förstärka dammar, vägbankar o d när faran för genombrott är överhängande.

Det är som regel ej räddningstjänst om man bistår med:  
att upprätta provisoriska färjeförbindelser,  
att transportera livsmedel eller andra förnödenheter.

- \* Vid omfattande skogsbränder är det att betrakta som räddningstjänst:  
att deltaga med personal, materiel och tjänster intill dess att branden är under kontroll.

Deltagande i eftersläckning eller övervakning efter släckningen är som regel utförande av annat arbete.

- \* Det bör kunna betraktas som räddningstjänst att biträda polisen vid efterforskning av personer som gått vilse eller försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa trots att överhängande fara för olyckshändelse enligt räddningstjänstlagen inte kan påvisas.

Av 25 - 27 §§ räddningstjänstlagen (1986: 1102) och 36 - 46 §§ räddningstjänstförrordningen (1986:1107) framgår vilka myndigheter som svarar för fjäll-, flyg- och sjöräddningen. Regreppet "räddningstjänst" har för dessa delar av den statliga räddningstjänsten givits en något vidare tolkning än vad som framgår ovan.

Ovan nämnda verksamhetsområden inom den statliga räddningstjänsten regleras till vissa delar av särskilda föreskrifter och överenskommelser.

2 § En myndighet på lägre regional eller lokal nivå får fatta beslut om sådan militär medverkan som myndigheten kan genomföra inom ramen för sina resurser, om ett deltagande inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet.

Myndigheten skall omgående orientera militärbefälhavaren om erhållen framställning och om beslutade åtgärder.

#### Allmänna råd

Med begränsningen "om ett deltagande inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet" avses i detta sammanhang främst beredskapskravet, övningar som är av väsentlig betydelse för förbandsutbildningen samt i viss mån personalens utbildningsståndpunkt och dess disponerande enligt värnpliktslagen (1941:967).

Om bistånd önskas med hänvisning till förrordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet har försvarsmakten ingen tvingande skyldighet att medverka. Policyn i räddningstjänstliknande sammanhang bör dock vara att om möjligt, med iakttagande av ovan angivna begränsningar, lämna begärd hjälp.

Förrordningens 7 § avseende intrång i konkurrensförhållanden inom näringslivet måste noga beaktas innan beslut fattas om insats enligt förrordningens 5-6 §§.

När den primära insatsen vid en inträffad olyckshändelse är utförd eller den överhängande faran för olyckshändelse inte längre föreligger eller det civila samhällets resurser inte längre nödvändiggör militär insats skall den myn-

dighet som beslutat om militär medverkan begära hos räddningsledaren att den militära insatsen får avslutas.

Förlängd medverkan kan i vissa fall vara aktuell, varvid verksamheten som regel blir att betrakta som "utförande av annat arbete" enligt 5 - 7 §§ förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet.

3 § Om den lägre regionala eller lokala myndigheten inte kan bifalla framställningen, skall ärendet överlämnas till militärbefälhavaren.

4 § Militärbefälhavaren beslutar om militär medverkan som kräver resurser från mer än en myndighet inom militärområdet. Militärbefälhavaren samordnar sådan insats med den räddningsledare som begärt medverkan.

#### ERSÄTTNING TILL MILITÄR MYNDIGHET

5 § Om utförd bistånd hänförs till begreppet "räddningstjänst" enligt 2 § räddningstjänstlagen (1986:1102) och anmodats av räddningsledaren enligt 34 § i samma lag saknas formella möjligheter för den biståndslämnande myndigheten att begära ersättning för åsamkade kostnader för utförd kommunal räddningstjänst.

6 § Om bistånd med transport utförts med åberopande av 2 § förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet skall den myndighet som beslutat om medverkan förhandla om ersättning med den myndighet (motsvarande) som har begärt den militära hjälpen.

Ersättningsanspråken skall anpassas så att täckning erhålls för försvarsmaktens merkostnader.

Ersättningsbeloppet får efterges eller reduceras om det är av obetydlig omfattning eller om insatsen varit av sådan art att den till del kunnat betraktas som ett led i utbildningen.

Allmänna råd

Ersättningsanspråken bör omfatta kostnader för:

- resor och traktamenten eller andra kostnader för förläggning och bespisning;
- övertid och andra särskilda lönetillägg;
- transporter av förnödenheter och personal;
- förbrukning av förnödenheter;
- flygtid/körda mil eller motsvarande enligt fastställd taxa;
- underhåll av materiel (om detta ej ingår i föregående anspråk).

7 § Om utfört bistånd hänförs till "utförande av annat arbete" enligt 5 - 7 §§ förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet skall ersättning utgå enligt av försvarets civilförvaltning utfärdade föreskrifter.

## MEDVERKAN I PLANLÄGGNING OCH DELTAGANDE VID ÖVNINGAR

Allmänna råd

Av 60 § räddningstjänstförordningen (1986:1107) framgår att om en statlig myndighet har lämpliga resurser för att delta i räddningsinsatser, är myndigheten skyldig att medverka i planläggningen av räddningstjänsten och vid övningar i räddningstjänsten.

Medverkan i planläggningen skall bl a klarlägga de förutsättningar på vilka försvarsmaktens medverkan i räddningstjänsten m m kan ske. Varje myndighet bör kontakta berörd räddningstjänstföreträdare och därvid klarlägga tillgång på resurser, variationer i tillgänglighet och andra förutsebara begränsningar m m.

Övningar med utnyttjande av försvarsmaktens resurser bör vara planerade och av en förutbestämd omfattning. Begränsningsklausulen enligt 34 § räddningstjänstlagen (1986:1102) (inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet) skall även här tillämpas.